

Capodopere Finale - Brahms/ Mozart, Mihaela Martin/ Marin Cazacu

În urma (ne)-așteptatelor evenimente care au marcat viața politică a României, ne referim la trecerea la cele veșnice a Majestății Sale Regele Mihai I, toate instituțiile culturale și-au adaptat programul în conformitate cu cerințele tragicului eveniment. Cu toate că pe afișul Filarmonicii bucureștene figura o lucrare de George Enescu (a cărui strânsă legătură cu Casa Regala a României este mult prea bine cunoscută), alături de un opus brahmsian târziu, 102, și de o simfonie de Schumann, și ea considerată printre ultimele sale capodopere (op. 120 în re minor, varianta finală purtând anul 1851), toate parcă anticipând desfășurări solemne, serile de 7 și 8 decembrie au păstrat doar *Concertul dublu pentru vioară, violoncel și orchestră* de Brahms, restul fiind înlocuit de către cel mai frumos *Requiem* conceput vreodată de un geniu, totodată un testament al marelui Mozart. După ce directorul general al Filarmonicii, dl. Andrei Dimitriu a rostit cuvenita alocațiune, iar sala a păstrat un moment de reculegere, și-au făcut apariția cei doi soliști, Mihaela Martin - vioară și Marin Cazacu - violoncel, însoțiți de dirijorul Gabriel Bebeșelea, care au dat măsura absolută a talentului lor tulburătoarelor pagini ale lui Brahms. Concertul în sine este o lucrare care frizează titanul în cel mai pur înțeles al cuvântului. Dimensiunea, bogăția materialului sonor, elaborarea atât la nivel orchestral cât și solistic au făcut de-a lungul timpului obiectul unor studii aparte. Artiștii (există un număr impresionant de înregistrări realizate de marii interpreți ai fiecărui lustru de veac) se confruntă astfel cu o scriitura complexă a unei concepții brahmsiene târzii, a unei gândiri care depășește

în epocă absolut tot ce s-a scris și care rămâne până astăzi un model, în opinia noastră, fără egal. Opusul este un "cântec de lebadă" și o capodoperă finală, o sinteză a simfonismului său având în vedere că după acesta Brahms s-a dedicat cu totul genului cameral. Cei doi interpreți, aflați în deplinătatea maturității și cu o experiență scenică pe care numai apartenența la elita artistică mondială o conferă cu adevărat, au evoluat în același spirit măreț pe care îl degajă concertul. Într-o sincronizare perfectă pe pasajele extrem de pretențioase și descoperite ale scriiturii, Mihaela Martin, cu o expresivitate hiper-elegantă, sunet superb și delicatețe specifică violii, a echilibrat impetuoșitatea și prezența virilă a violoncelului mănuit cu o deosebită siguranță de Marin Cazacu. Deși cei doi artiști sunt diferiți ca temperament, împreună cu dirijorul Gabriel Bebeșelea au oferit o interpretare unitară, perfect integrată în discursul simfonic, cunoscut fiind faptul că fluxul continuu a muzicii lui Brahms este foarte greu de realizat pentru absolut toții participanții la actul

Mihaela Martin

artistic. Sala arhiplină a reacționat pozitiv răsplătindu-i cu îndelungi ovații. Partea a doua a fost dedicată *Requiemului*, ultimul opus mozartian scris în re minor (*Dies Irae* se desfășoară pe un re doric, iar Mozart îl asocia cu tragicul, cu solemnul) - o tonalitate cu totul specială dacă ne gândim că simfoniile a IX-a de Beethoven, a IV-a de Schumann, simfonia de César Franck și exemplele pot continua sunt scrise în re, centru relaționat cu un mod care corespunde misterului muzical al catedralei din Chartres. Cvartetul vocal, alcătuit din soprana Diana Țugui, mezzosoprana Sidonia Nica, tenorul Tiberius Sima și basul Justinian Zetea, a avut o frumoasă prestație, vocile grave susținând cu un plus de stil textul și dramaturgia propuse. Remarcabil a fost și solo-ul de trombon din *Tuba Mirum* care a deschis evoluția cvartetului, mai pe urma a corului, o noutate extraordinară pentru acel timp, reprezentând cel mai important rol atribuit acestui instrument din întregul repertoriu mozartian. Privit în ansamblu *Requiemul* a fost o reușită, impresionantele suprafețe polifonice - un simbol al omnității Divinității - fiind redade cu o mare claritate atât de cor (dirijor Iosif Ion Prunner) cât și de orchestra foarte bine condusă de Gabriel Bebeșelea. Tranzițiile de la o secțiune la alta prin felurite tipuri de cadențe, care toate au semnificația lor, au permis muzicii să-și transmită mesajul firesc, direct, iar la alt nivel prin inițiere, acordul final fiind unul vid. Economia cu care sunt realizate toate acestea este întotdeauna impresionantă. Așa dar, capodopere finale, care pot țese pe canavaa istoriei o istorie complexă, tumultoasă, adeseori tragică precum a fost cea a ultimului suveran al României, Regele Mihai I.

fiind redade cu o mare claritate atât de cor (dirijor Iosif Ion Prunner) cât și de orchestra foarte bine condusă de Gabriel Bebeșelea. Tranzițiile de la o secțiune la alta prin felurite tipuri de cadențe, care toate au semnificația lor, au permis muzicii să-și transmită mesajul firesc, direct, iar la alt nivel prin inițiere, acordul final fiind unul vid. Economia cu care sunt realizate toate acestea este întotdeauna impresionantă. Așa dar, capodopere finale, care pot țese pe canavaa istoriei o istorie complexă, tumultoasă, adeseori tragică precum a fost cea a ultimului suveran al României, Regele Mihai I.

fiind redade cu o mare claritate atât de cor (dirijor Iosif Ion Prunner) cât și de orchestra foarte bine condusă de Gabriel Bebeșelea. Tranzițiile de la o secțiune la alta prin felurite tipuri de cadențe, care toate au semnificația lor, au permis muzicii să-și transmită mesajul firesc, direct, iar la alt nivel prin inițiere, acordul final fiind unul vid. Economia cu care sunt realizate toate acestea este întotdeauna impresionantă. Așa dar, capodopere finale, care pot țese pe canavaa istoriei o istorie complexă, tumultoasă, adeseori tragică precum a fost cea a ultimului suveran al României, Regele Mihai I.

Corina BURĂ

Reverență a Filarmonicii la despărțirea de ultimul Rege al României

Personalitate marcantă a istoriei recente a țării noastre, Regele Mihai I a trecut la cele veșnice pe 5 decembrie, la venerabila vârstă de 96 de ani, după o viață marcată de cele două perioade de domnie (1927-1930, 1940-1947), de abdicarea forțată și de lungul și durerosul exil de peste cinci decenii. Dincolo de ceea ce au însemnat anii domniei sale în istoria românilor, Regele Mihai I a lăsat poporului său o impresionantă lecție de demnitate și onoare dar și o continuitate în prețuirea pentru cultura română, moștenită de la înaintașii săi regii Carol I, Ferdinand I și Carol al II-lea.

În semn de prețuire și omagiu pentru memoria Regelui Mihai I, Filarmonica George Enescu a organizat în zilele de doliu național ce au marcat momentul decedului și înmormântării Majestății Sale Defuncte, un concert vocal-sinfonic menit a fi reverența pe care cea mai importantă instituție muzicală a țării o face ultimului Rege la trecerea acestuia în eternitate. Programul ales a conținut o singură lucrare: *Requiemul* de Giuseppe Verdi, o veritabilă dramă sacră în care episoadele liturghiei funebre capătă o imagine sonoră ce amintește de cele mai vibrante pagini din marile sale creații destinate teatrului liric.

Precedate de scurtul cuvânt introductiv rostit de Andrei Dimitriu, directorul Filarmonicii bucureștene, sonoritățile primei secvențe a *Requiemului* verdian au creat aproape instantaneu atmosfera de reculegere specifică unor astfel de lucrări dar și momentului căruia i-a fost dedicat concertul. Conduse de la pupitrul dirijoral de Horia Andreescu, Orchestra și Corul Filarmonicii au construit o variantă interpretativă de ținută în care dincolo de acuratețea intonațională și atenția acordată tuturor detaliilor, am remarcat inteligența cu care au

Oratoriul bizantin de Crăciun

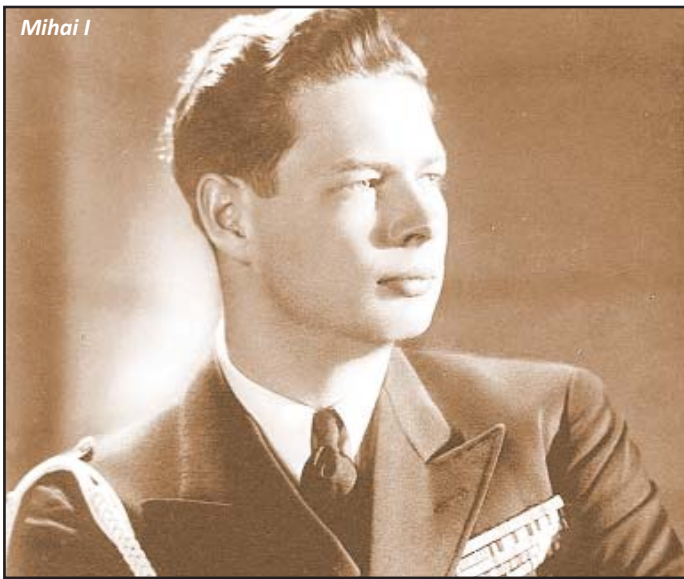
Pe afișul Filarmonicii bucureștene s-a aflat în zilele de 21 și 22 decembrie 2017 una dintre capodoperele muzicii românești: *Nașterea Domnului-Oratoriu bizantin de Crăciun* de Paul Constantinescu. Elaborată în anul 1947, lucrarea monumentală stă mărturie pentru viziunea compozitorului care a folosit în creația sa ca surse de inspirație elemente provenind din muzica populară arhaică (bocet, colind, baladă) precum și din muzica de strună, din muzica lăutarilor, ori romanța de salon etc. Majoritatea lucrărilor sale, ilustrează predilecția autorului pentru utilizarea elementelor melodice de tip vocal și de valorificarea la nivel artistic înalt a muzicii populare. Compozitorul a fost atras constant de genul muzicii religioase, reușind să realizeze armonizarea și polifonizarea unor vechi melodii de strună; printre creațiile sale reprezentative cu conținut religios se află: *Liturghia psaltică*, *Oratoriul bizantin de Crăciun* (1947) și *Oratoriul de Paști "Patimile Dnului"* (1946, revizuit în 1948).

În versiunea de înaltă ținută artistică realizată pe scena Ateneului Român, *Oratoriul Bizantin de Crăciun „Nașterea Domnului”* a beneficiat de o distribuție de excepție alcătuită din dirijorul Nicolae Moldoveanu, un cvartet de soliști de cea mai bună calitate, corul Filarmonicii pregătit cu profesionalism de Iosif Ion Prunner și orchestra instituției. Muzicienii au transmis întreaga bogăție a conținutului de factură lirico-epică, au realizat meditații în tonalități luminoase ori grave asupra personajelor și evenimentelor biblice pe care le evocă muzica. Soprana Irina Iordăchescu l-a întruchipat pe Arhanghelul Gabriel, altista Sidonia Nica a interpretat rolul Fecioarei Maria, tenorul Ioan Orheian a fost Evanghelistul, iar basul Iustinian Zetea a fost Irod. Fiecare dintre soliști și-a îndeplinit cu măiestrie și dăruire misiunea. O mențiune specială trebuie să facem asupra prestației de excepție a sopranei Irina Iordăchescu,

fost subliniate alternanțele expresive dintre umbră și lumină, ori plecăciune și înălțare. Acestea au părut a evoca însăși povestea vieții Regelui Mihai I, plină de urcușuri și coborâșuri, de la bucuria de a fi fost conducător al țării sale, la amarul exilului forțat început în urmă cu șapte decenii.

Revenind la desfășurarea concertului de joi, 14 decembrie, trebuie să menționez rolul important avut de dirijorul Horia Andreescu ale cărui alegeri în ceea ce privește gestică sau utilizarea anumitor frazări, au contribuit la reușita unei seri în care întreaga asistență a reflectat atât la însemnătatea personalității Regelui cât și la tulburătoarea capodoperă verdiană în care coexistă elementele specifice sacralității slujbei religioase și o varietate de trăiri profund umane exprimate prin intermediul unor mijloace de expresie împrumutate din zona teatrului liric.

Alături de orchestră și de cor (excellent pregătit și de această dată de Iosif Ion Prunner) ce au impresionat și prin momentele de *ppp* (*pianissimo possibile*), un aport important în reliefarea complexității expresive a *Recviemului* l-a avut cvartetul

solistic format din soprana Irina Iordăchescu, mezzo-soprana Liliana Matei Ciucă, tenorul Călin Brătescu și basul Marius Boloș, fiecare dintre aceștia punându-și amprenta personală asupra secvențelor pe care le-au interpretat. Astfel am remarcat voința și capacitatea deosebită a lui Călin Brătescu de a trece peste starea de sănătate nu foarte bună ce i-a influențat într-o oarecare măsură evoluția interpretativă, reușind o versiune decentă inclusiv a veritabilei arii *Ingemisco*, glasul profund dar blând, inclusiv în secvențe dramatice precum *Confutatis*, al basului Marius Boloș sau eleganța interpretativă, fermitatea vocii și siguranța intonațională ce au caracterizat prezența Liliane Matei Ciucă în cadrul partiturii verdiane. Impresionantă în *Libera me*, cea mai complexă secțiune a *Recviemului* destinată sopranei, Irina Iordăchescu s-a dovedit încă o dată a fi o interpretă inteligentă și abilă în dozarea frazărilor, muzicalitatea sa recunoscută contribuind la reliefarea dramatismului din secvența finală, urmat aproape brusc de liniștea ultimelor sunete cântate într-un *pianissimo* stins, ca o ultimă licărire de viață a unui om.

Având încă în memorie o bună parte din sonoritățile *Recviemului* verdian și privind apoi pe drum spre porțile Palatului Regal, unde oamenii așteptau să aducă un ultim omagiu Regelui Mihai I, pot afirma că a fost o seară în care m-a impresionat atât tulburătoarea muzică a lui Verdi cât și modul în care s-a simțit inclusiv în sala de concert importanța momentului istoric pe care îl traversam: despărțirea de ultimul rege al României și în același timp de o pagină de istorie a țării noastre.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

pe care am admirat-o recent pe scena Operei Naționale în *Recviemul* de Verdi. Sub bagheta magică a maestrului Nicolae Moldoveanu, muzicienii au dat dovadă de o mobilizare exemplară în realizarea la cei mai înalți parametri artistici și semantici ai partiturii. Ceea ce a impresionat, pe lângă profesionalismul și dăruirea interpreților, a fost dozarea sonorității în așa fel încât corul, orchestra și soliștii (atunci când cântau concomitent) să poată fi percepuți inteligibil și expresiv. Muzicienii au reliefat expresiv, în mod exemplar generozitatea melodică, originalitatea armonică (în care sunt integrate numeroase cromatisme, disonanțe și elemente modale) și complexitatea scriiturii contrapunctice. Mai presus de toate am perceput mesajul optimist al lucrării, care ne-a sugerat o strălucită întruchipare a celor trei condiții ale frumosului menționate de Tomasso D'Aquino: integritatea, armonia și lumina. Am remarcat tensiunea dramatică a recitativelor, în care